

Handläggare
Johanna Berglund
Telefon: 08-50810258**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2024-04-18

Remiss av Betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS 2024/292

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått Betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9) på remiss för yttrande senast den 27:e april 2023.

Utredningens syfte är att på kort och lång sikt bidra till fler platser för verksamhetsförlagd utbildning för sjuksköterskestudenter för att bidra till fler platser på lärosätenas sjuksköterskeutbildningar.

Utredningens förslag innebär att ett nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning tecknas som kompletteras med regionala avtal. Utredningen föreslår även att nationellt IT-stöd tas fram för hantering av platser för verksamhetsförlagd utbildning, att en gemensam modell för handledarutbildning tas fram och att bedömningsmetoder och bedömningskriterier harmoniseras. Vidare föreslår utredningen att simulering ska kunna ingå i den verksamhetsförlagda utbildningen och att Sverige bör arbeta för att omförhandla EU:s yrkeskvalifikationsdirektiv i detta avseende.

Förvaltningen känner igen flera av de i utredningen identifierade hindren för att skapa fler platser för verksamhetsförlagd utbildning och ser positivt på de förslag som presenteras i betänkandet.

Bakgrund

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått en remiss för yttrande senast den 27:e april 2023. Övriga remissinstanser inom staden är Skärholmens stadsdelsförvaltning och äldreförvaltningen.

Remissinstanser förutom Stockholms stad är en rad kommuner, regioner, statliga myndigheter, högskolor, universitet, fackförbund och intresseorganisationer.

Ärendet

För att möta dagens och framtidens utmaningar med kompetensförsörjning inom vård och omsorg behövs fler sjuksköterskor. För att kunna utbilda fler sjuksköterskor behövs inte bara fler utbildningsplatser på högskolor och universitet, utan även fler platser för verksamhetsförlagd utbildning för sjuksköterskestudenter. Sjuksköterskeyrket omfattas av EU:s yrkeskvalifikationsdirektiv och det innebär bland annat att minst hälften av utbildningen ska bestå av klinisk utbildning, vilket motsvarar minst 4600 timmar.

Utredningen har identifierat flera hinder och åtgärder för fler platser för verksamhetsförlagd utbildning. Utredningen visar på att flera av åtgärderna kan hanteras inom ramen för ett nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (VULF) för sjuksköterskeutbildningen. Syftet med avtalet är att främja en effektiv användning av platser i fler verksamheter i hela landet, att säkerställa handledares kompetens och underlätta för yrkesverksamma sjuksköterskor att genomgå forskarutbildning. Avtalet föreslås omfatta övergripande aspekter som terminologi, ersättning till vårdgivare som tar emot studenter för VFU, nationellt IT-stöd och ersättning för merkostnader för studenter för boende och resor vid VFU.

På nationell nivå föreslår utredningen att staten ingår ett avtal och att en av regeringen utsedd förhandlingsperson tar fram ett förslag i dialog med Sveriges kommuner och regioner och Vårdföretagarna. På regional nivå föreslår utredningen att berörda lärosäten och hälso- och sjukvårdshuvudmän utifrån den sjukvårdsregionala indelningen (sjukvårdsregion Stockholm-Gotland) tecknar regionala avtal som reglerar villkoren för den verksamhetsförlagda utbildningen samt fördelar medel för utbildningsstödjande strukturer, utbildningsinfrastrukturer och forskarmeritering i omvårdnad.

Utredningen föreslår även ett nationellt IT-stöd för planering och samordning av platser för verksamhetsförlagd utbildning. IT-stödet skulle bidra till effektivare utnyttjande av tillgängliga platser, kvalitetssäkring, minskad manuell administration av placering och platser samt statistik om exempelvis tillgång och efterfrågan på platser. Enligt förslaget ska det vara frivilligt för lärosäten och vårdgivare att ansluta sig till systemet, men för de som ingår i VULF-avtalet så ska det vara obligatoriskt att rapportera viss

statistik. Systemet föreslås vara avgiftsfritt för hälso- och sjukvården.

En viktig kvalitetsfråga för den verksamhetsförlagda utbildningen är tillgång till handledare med adekvat utbildning. Idag ansvarar respektive lärosäte för handledarutbildning, vilket gör att de skiljer sig åt. Utredningen föreslår att en generisk modulbaserad handledarutbildning utformas och att bedömningsmetoder och bedömningskriterier harmoniseras. Båda förslagen underlättar för vårdgivare att ta emot studenter från olika lärosäten och för sjuksköterskor som är utbildade till handledare, att kunna fortsätta handleda studenter vid byte av arbetsplats. Även privata vårdgivare kan ta emot studenter för verksamhetsförlagd utbildning, antingen för att det ingår i det avtal de har med regioner eller kommuner, eller genom att de har egna avtal med lärosäten. För att främja fler platser för verksamhetsförlagd utbildning föreslår utredningen att Upphandlingsmyndigheten ska ges i uppdrag att ge stöd till kommuner och regionen som anlitar privata utförare. Utredningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att tillhandahålla stöd i form av upphandlingsmodeller och annat underlag.

EU:s yrkeskvalifikationsdirektiv godtar inte simulering som klinisk utbildning på sjuksköterskeutbildning. Simulering som metod förekommer på alla lärosäten för sjuksköterskeutbildning och forskning visar också att simulering bidrar till goda resultat för lärande och hög patientsäkerhet. Genom att bredda definitionen av klinisk utbildning i yrkeskvalifikationsdirektivet bedömer utredningen att fler verksamhetsförlagda utbildningsplatser skulle kunna skapas. Utredningen föreslår därför att Sverige bör arbeta för att omförhandla yrkeskvalifikationsdirektivet så att det även omfattar simulering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av utvecklingsenheten inom kvalitetsavdelningen i samråd med äldreomsorgsavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Norra innerstadens stadsdelsförvaltning är en av stadens inrättade Akademiska noder¹ inom äldreomsorgen. Inom ramen för den akademiska noden ingår förvaltningen i samverkan med ett flertal

¹ ”De akademiska noderna ska arbeta kliniskt med verksamhetsutveckling utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. En akademisk nod ska vara ett nav för innovativ samverkan mellan verksamhet och högskola/ akademi där även forskning ingår. Arbetet ska präglas av ett akademiskt förhållningsätt vilket innebär att hela verksamhetskulturen ska präglas av teoretisk förståelse, kritiskt och analytiskt tänkande samt att självständighet präglar hela verksamhetskulturen” Äldreomsorgens årsrapport 2022, ALD 2023/22, s.108

lärosäten och har ett avtal med Sophiahemmets högskola kring verksamhetsförlagd utbildning för sjuksköterskestudenter. Arbetet med den akademiska noden och studentmottagandet leds av en adjungerad klinisk adjunkt, AKA, som finns anställd på förvaltningen.

Förvaltningen känner igen flera av de i utredningen identifierade hindren för att skapa fler platser för verksamhetsförlagd utbildning. Bland annat att utbildningen inte möter hälso- och sjukvårdens utveckling samt ett behov av samordnat IT-stöd för planering och samordning av platser för verksamhetsförlagd utbildning. Förvaltningen ser därför positivt på utredningens förslag som helhet och bedömer att de regionala VULF-avtalen, så som de beskrivs, kan bidra till att möjliggöra fler platser för verksamhetsförlagd utbildning genom att främja samarbete och harmonisera villkor för ersättning samt ytterligare stärka koppling och utbyte mellan akademi och praktik. Förvaltningen ser också positivt på att de regionala noderna föreslås få möjlighet att fördela finansiella medel för att stödja lokala utbildningsstrukturer.

Förslaget om ett nationellt IT-stöd för hälso- och sjukvårdsutbildningar välkomnas av förvaltningen. Det är ett sedan länge identifierat problem och förvaltningen bedömer att det väsentligen skulle kunna minska den manuella administrationen och effektivisera nyttjandet av tillgängliga platser. En förutsättning för en verksamhetsförlagd utbildning med hög kvalitet är att det finns utbildade handledare i verksamheten. Förvaltningen har idag tillgång till handledarutbildning genom sitt avtal med Sophiahemmet och är mycket nöjd med dess innehåll och kvalitet. För att säkra ett nationellt innehåll i handledarutbildningen ser förvaltningen fördelar med förslaget om en generisk modulbaserad handledarutbildning på grundnivå. Det skulle också kunna underlätta mottagande av studenter från flera lärosäten och att bedöma tidigare handledarutbildning hos nyanställda sjuksköterskor.

Förvaltningen instämmer i att det viktigt att både privata och kommunala/regionala utförare bidrar med platser för verksamhetsförlagd utbildning för sjuksköterskor. I stadens LOV-avtal för särskilda boenden för äldre ingår att utföraren ska ta emot praktikanter, elever och högskolestuderande. Förvaltningen ser att staden skulle kunna följa upp att verksamheterna tar emot studenter och elever i den utsträckning som är nödvändig genom att det lyfts in i äldreförvaltningens uppföljningsmodell.

Förvaltningen delar även utredningens förslag att arbeta för att simulering ska kunna godtas som klinisk utbildning på sjuksköterskeprogrammet. Förvaltningen har en egen vårdpedagogisk miljö, Metodikum, där medarbetare ges möjlighet

att lära och öva kliniska färdigheter under handledning. Förvaltningen bedömer att simulering och övning i metodrum aldrig helt kan ersätta patientnära praktik, men att det är ett mycket värdefullt komplement. Till exempel kan studenter öva några timmar i metodrum på kliniska moment innan de går ut i verksamheten och de timmarna bör kunna räknas in i det totala antalet praktiktimmarna.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Jesper Ackinger
stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Maria Härenstam
avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9).

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2024-04-05
Maria Härenstam, Avdelningschef	2024-04-05